

VỀ MỘT SỐ BIẾN ĐỔI TRONG ĐỜI SỐNG VĂN HÓA CỦA NGƯỜI H'MÔNG Ở TÂY BẮC DƯỚI TÁC ĐỘNG CỦA ĐẠO TIN LÀNH (trường hợp Huổi Luông, Phong Thổ, Lai Châu)

PHÙNG THỊ DỰ^(*)

Tự do tín ngưỡng và tự do tôn giáo là một quyền cơ bản của con người được các quốc gia trên thế giới đặc biệt quan tâm. Đạo Tin lành ra đời ở châu Âu vào thế kỷ XVI, sau đó đã nhanh chóng lan ra toàn thế giới. Trong quá trình thâm nhập và phát triển ở Việt Nam (khoảng 100 năm), cũng có những giai đoạn đạo Tin lành bị hạn chế nhưng từ cuối thế kỷ XX, đạo Tin lành có xu hướng phát triển mạnh ở khu vực Tây Bắc, chủ yếu trong cộng đồng người H'mông và có những diễn biến khá phức tạp. Ngoài ra, một bộ phận đồng bào H'mông còn theo một trong tám hệ phái Tin lành mới được Chính phủ cấp giấy chứng nhận đăng ký hoạt động là Hội thánh liên hữu Cơ đốc Việt Nam. Điều này đã tác động rất lớn đến mọi lĩnh vực đời sống của dân tộc H'mông tại đây, sắc thái văn hóa của họ bị biến đổi theo cả hai hướng tích cực và tiêu cực. Bài viết này phân tích, lý giải những biến đổi trong đời sống văn hóa thể hiện qua các phong tục tiêu biểu như nhà cửa, ăn uống, quan hệ dòng họ, hôn nhân, tang ma của người H'mông vùng Tây Bắc (trường hợp xã Huổi Luông, huyện Phong Thổ, tỉnh Lai Châu) dưới tác động của đạo Tin lành thông qua kết

quả khảo sát thực tế tại bốn bản là: Làng Vây 1, Làng Vây 2, Pờ Ngài, Ngài Chồ thuộc xã Huổi Luông, huyện Phong Thổ, tỉnh Lai Châu.

1. Giới thiệu về điểm nghiên cứu

Huổi Luông là một xã vùng cao biên giới có địa hình hiểm trở, khí hậu khắc nghiệt, giao thông đi lại khó khăn, có 13 km đường biên giới tiếp giáp với Trung Quốc mà địa phương đối diện là xã Mường Là, huyện Kim Bình, tỉnh Vân Nam. Toàn xã có 22 bản với dân số 1.089 hộ/6.166 khẩu, chủ yếu là 3 dân tộc H'mông, Dao, Hà Nhì sinh sống, ngoài ra còn có người Thái và người Kinh (chiếm 5% dân số của xã). Nhìn chung, đời sống các dân tộc ở đây còn gặp nhiều khó khăn, trình độ dân trí thấp kém, nhiều hủ tục lạc hậu vẫn tồn tại kéo theo các tệ nạn xã hội như sử dụng trái phép chất ma túy, mua bán phụ nữ qua biên giới, trộm cắp tài sản, gây mất trật tự công cộng... vẫn xảy ra.

Người H'mông ở Huổi Luông có 269 hộ với 1.515 khẩu (theo 8, phụ lục 1) sống tập trung tại bốn bản trong đó 2 bản là Làng Vây 1, Làng Vây 2 thuộc

^(*) ThS., Học viện Biên phòng.

nhóm H'mông Trắng, 2 bản Pờ Ngài, Ngài Chồ thuộc nhóm H'mông Đen. Ở ba bản là Làng Vây 1, Làng Vây 2 và Pờ Ngài, người H'mông đều theo đạo Tin lành. Riêng bản Ngài Chồ tồn tại cả 2 loại là đạo Tin lành và Liên hữu Cơ đốc, trong đó theo đạo Tin lành là 60 hộ với 308 khẩu, theo đạo Liên hữu Cơ đốc là 28 hộ với 139 khẩu (7, tr.1). Hiện đang có 6 điểm cầu nguyện tại 4 bản nói trên. Đạo Tin lành được truyền bá vào Huổi Luông từ năm 1990 đến 1994, tức là sau 4 năm thì đã có gần hết số hộ người H'mông theo đạo.

2. Tác động của đạo Tin lành đến đời sống văn hóa của người H'mông ở Huổi Luông

- Đặc điểm văn hóa truyền thống của người H'mông

Người H'mông ở Huổi Luông cũng như các nhóm H'mông khác ở nước ta ở nhà nền đất, gian giữa đặt bàn thờ, một bên là bếp và một bên là buồng ngủ của vợ chồng chủ nhà, cấm người lạ không được vào. Gian chính là nơi đặt bàn thờ Xử Ca (tức ma tổ tiên, là loại ma to nhất) được làm bằng giấy bản, một năm thay một lần vào ngày 30 Tết và chỉ có người chồng mới được làm việc đó rồi thực hiện các nghi thức cúng. Gian bên có cây cột thờ ma (cột cái) kèm theo nhiều điều kiêng kỵ.

Thường ngày, người H'mông ăn mèn mèn (bột ngô đồ), uống rượu gạo hoặc rượu ngô tự nấu. Vào những dịp lễ tết, có khách thường thịt gà, làm nhiều loại bánh bằng bột ngô, gạo. Trong dịp cưới xin, tiếp khách, cúng tế dòng họ, người H'mông thường làm món "Thắng cố". Đây là dịp để người H'mông giao lưu, tâm sự và kết bạn.

Người H'mông có quan niệm rằng các dòng họ của mình sinh ra từ một ông tổ được giải thích bằng những

truyền thuyết nhất định gắn với một quan niệm kiêng kỵ riêng (tín ngưỡng tô tem). Mỗi dòng họ có nghi thức cúng tổ tiên, ma chay, cách chôn cất riêng. Sự khác nhau giữa các dòng họ là ở bài cúng, số lượng bát cúng, cách bày bát, chỗ cúng và chỗ ăn... Trong đám ma có sự khác nhau giữa các dòng họ là ở cách đặt xác trước khi đưa lên cang, cách treo cang, cách để xác ngoài trời trước khi chôn, chỗ chôn cất cũng khác nhau. Người H'mông quan niệm đã là anh em cùng họ thì không phân biệt quốc gia quốc giới, có thể sinh ra và chết trong nhà của nhau mà không sợ tổ tiên trách cứ và phải cứu mang giúp đỡ lẫn nhau cả về vật chất lẫn tinh thần. Mỗi họ có một trưởng họ là linh hồn của cả dòng họ. Tính cố kết giữa những người trong họ của người H'mông rất chặt chẽ, trở thành điểm tựa giúp người H'mông trải qua biết bao thăng trầm, cơ cực, gian khổ trong quá khứ. Với điều kiện canh tác rất vất vả trên núi cao, dù khó khăn đến đâu người H'mông vẫn vượt qua được là dựa vào sự đùm bọc cứu mang đã trở thành truyền thống của cộng đồng dân tộc.

Người H'mông trước kia có tục "cướp vợ" nay là "kéo vợ" (háy pù). Hôn nhân được thực hiện theo nguyên tắc ngoại hôn dòng họ và nội hôn tộc người. Con dì, con già, con cô, con cậu lấy được nhau do khác họ. Vì thừa kế tài sản và con cái, nên tục nếu chồng chết em chồng phải lấy chị dâu vẫn tồn tại. Trường hợp em chồng đã có vợ thì chị dâu chỉ làm vợ lẽ, không có em chồng thì lấy em họ.

Tang ma gồm hai giai đoạn là lễ ma tươi và lễ ma khô. Đám ma của người H'mông thường thổi khèn, đánh trống để bày tỏ tiếc thương với người chết. Người đến viếng thường mang đến giấy

bản, ngô, rượu; người thân mang cả chăn lạnh, lọn. Ở một số dòng họ, nếu chết vào ngày xấu thì chưa được chôn ngay mà phải đưa xác ra ngoài trời để trên một sàn nhỏ một thời gian đợi được ngày mới chôn cất, đám ma thường kéo dài 2 đến 3 ngày.

Trong một năm, người H'mông phải cúng rất nhiều các loại ma như Xứ ca (ma tổ tiên) là loại ma to nhất được thờ ở gian giữa đối diện với cửa chính nhà; Xìa mình (ma cửa) thờ cúng để cầu mong sức khỏe con người, bảo vệ tài sản, gia súc; Bùa đáng hay Bón tù đáng (ma lợn) được thờ ở cây cột chính của nhà để cầu mong sự hưng thịnh của gia đình; Hú sinh (ma bếp) mong được phù hộ chăn nuôi tốt; Nhiu đáng (ma trâu) - là nghi lễ do người đàn ông cúng báo hiếu bố mẹ một lần trong đời.

Ngoài ra, người H'mông có một số điều kiêng kỵ như trong nhà có người sinh nở, đau ốm phải cắm lá xanh trước cửa, không được đi giày cao cổ, mũ cối hay mang ô vào nhà. Người chết thuộc dòng họ này, không được cho vào nhà người dòng họ khác. Trong các lễ nghi nông nghiệp, quan trọng nhất là lễ cúng cơm mới. Khi lúa, ngô chín, trước tiên chủ nhà chọn những bông to, chắc về làm lễ cúng tổ tiên trước rồi mới được ăn.

Dụng cụ âm nhạc có khèn, kèn lá, đàn môi, sáo ngang, kéo nhị... Đặc biệt nhất thổi khèn và múa khèn là phương tiện để người H'mông tâm sự những lúc vui buồn, là lời tỏ tình giữa trai gái và thể hiện tài năng và phẩm chất của các chàng trai H'mông trước cộng đồng. Vì vậy, thổi khèn và múa khèn được coi là nét văn hóa đặc sắc nhất của người H'mông thể hiện trong các dịp lễ hội, lễ tết, chợ phiên, trong lao động sản xuất, tang ma, cưới xin...

- Một số biến đổi trong phong tục tập quán của người H'mông

Từ khi theo đạo Tin lành đến nay, đồng bào đã bỏ bàn thờ Xứ ca, treo ảnh Chúa và cây thập tự trong nhà, với lý do là linh hồn tổ tiên đã bay lên trời, được Chúa che chở nên không phải thờ nữa. Người H'mông cũng bỏ hết các nghi thức thờ cúng các loại ma cửa, ma lợn, ma bếp, ma trâu mà chỉ thờ duy nhất Chúa Jesus. Một tuần hai lần, đồng bào tập trung ở nhà trưởng nhóm (thờ cho) hoặc một nhà nào đó rộng rãi để nghe giảng đạo, học kinh thánh, học hát thánh ca, xưng tội khi phạm điều gì đó sai trái. Ở đó có bục giảng kính, có loa, micrô và ảnh Chúa để thực hiện cầu nguyện vào 2 ngày định trước trong tuần là tối thứ 5 và sáng chủ nhật. Trẻ em từ 13 - 16 tuổi phải học Kinh thánh, hát thánh ca, có nhóm trưởng riêng là người lớn tuổi, từ 16 tuổi trở lên mới được nghe giảng kinh. Nội dung giảng đạo tuyên truyền những điều tốt đẹp Chúa dạy như không uống rượu, không trộm cắp, không quan hệ bất chính... Kinh thánh được dịch ra tiếng H'mông và tiếng phổ thông. Những người theo đạo thực hiện kiêng ăn tiết canh, không uống rượu mà thay bằng nước ngọt hoặc nước khoáng.

Hiện nay, người H'mông tổ chức đám cưới, đám ma đã bỏ hết các nghi thức của từng dòng họ. Con trai H'mông không cần "kéo vợ", đám cưới không cần theo các bước dạm hỏi và cưới. Trai gái ưng nhau thì gia đình báo cho trưởng nhóm. Đám cưới được tổ chức tại nhà trai, chỉ cần trưởng nhóm báo cáo xin Chúa chứng giám, mọi người cùng cầu nguyện trước Chúa rồi tổ chức liên hoan, không có múa khèn, hát dân ca, thổi kèn lá, sáo, nhị như trước đây. Khi có người chết, họ không còn thổi kèn, đánh trống trong đám ma, thay vào đó

là nghi lễ gọn nhẹ và đơn giản theo hướng dẫn của Kinh thánh. Trưởng nhóm khi được báo có người chết sẽ đến nhà tang chủ làm lễ bàn giao linh hồn người chết cho Chúa và sau 24 giờ là đưa đi chôn. Tang chủ không khóc trong đám tang, đầu mộ cắm cây thập tự. Những người theo đạo còn thực hiện quyên góp tự nguyện để tổ chức lễ giáng sinh, quyên góp tiền cho nhóm trưởng đi họp theo định kỳ tại số 2 Ngõ Trạm, quận Ba Đình, Hà Nội, là trụ sở của Hội thánh Tin lành miền Bắc.

Tín ngưỡng vật tổ (tô tem) và các nghi lễ của từng dòng họ cũng không còn tồn tại. Trước đây, người trưởng họ có uy tín rất lớn, là linh hồn của dòng họ nhưng hiện nay, vai trò của trưởng họ và cả già làng, trưởng bản dần dần bị giảm sút, vai trò của trưởng nhóm tăng lên. Trưởng nhóm làm thay chức năng thầy cúng hoặc trưởng dòng họ đứng ra thực hiện các nghi lễ tang ma, cưới xin, làm nhà mới... (theo hướng dẫn của Kinh thánh). Gia đình nào có việc lớn, trưởng nhóm đứng ra huy động mọi người đến giúp đỡ.

Qua khảo sát, chỉ có số ít những gia đình người H'mông không theo đạo mới còn giữ các nhạc cụ như khèn, sáo, trống và sống theo phong tục của người H'mông. Còn những gia đình theo đạo không còn thổi khèn, múa khèn trong ngày Tết, trong lễ hội. Một số điều kiêng kỵ theo phong tục H'mông truyền thống cũng mất đi như cấm lá xanh trước cửa khi trong nhà có người sinh nở, đau ốm, không được đi giày cao cổ, mũ cối hay mang ô vào nhà. Trước đây người H'mông sinh sống quần tụ theo họ, nay sống đan xen lẫn nhau. Người chết thuộc dòng họ này, được chôn vào nhà người họ khác. Khi lúa, ngô chín, trong lễ cúng lúa mới, nhóm trưởng chỉ cần

gọi mọi người đến đọc Kinh thánh, hát thánh ca, cầu nguyện xong rồi mổ lợn tổ chức ăn uống.

3. Một số nhận xét, đánh giá

Qua nghiên cứu quá trình phát triển của đạo Tin lành ở Huổi Luông, chúng tôi thấy đạo Tin lành mới được truyền bá chưa lâu nhưng đã có 245 hộ theo đạo, chiếm xấp xỉ 92% số hộ người H'mông ở Huổi Luông. Đã có nhiều lý giải về nguyên nhân của sự phát triển nhanh chóng của đạo Tin lành ở người H'mông nhưng một trong những nguyên nhân quan trọng là do đạo Tin lành đã gắn với tín ngưỡng, tâm lý của người H'mông. Đồng thời, đạo Tin lành biết gắn sinh hoạt tôn giáo với lợi ích thiết thực của từng gia đình, cải tiến các hình thức nghi lễ theo xu hướng đơn giản, gọn nhẹ, không tốn kém kinh tế, không cầu kỳ, dễ học, dễ nhớ.

Xét ở góc độ văn hóa, hiện tượng theo đạo Tin lành ở người H'mông cũng có điều đáng ghi nhận như không trộm cắp, không uống rượu, không hút thuốc (tuy nhiên qua khảo sát, lúc đầu người H'mông còn thực hiện nghiêm không uống rượu, nhưng hiện nay đa số nam giới người H'mông vẫn uống một cách lén lút)... Đồng bào theo Đạo đã từ bỏ được nhiều nghi thức trong ma chay, cưới xin rườm rà, tốn kém. Khi ốm đau, bệnh tật không cúng ma, chỉ cầu nguyện Chúa và đều dùng thuốc... (vì đó là những điều cấm trong giáo luật). Đồng bào không còn phải cúng quá nhiều loại ma trong một năm gây tốn kém thời gian tiền của mà chỉ thờ duy nhất Chúa Jesus.

Tuy nhiên, xem xét dưới góc độ văn hóa thì đạo Tin lành đã phần nào làm mai một bản sắc văn hóa truyền thống của dân tộc H'mông. Từ khi theo đạo Tin lành đến nay (1994 – 2011) tức 17

năm, đời sống văn hóa của người H'mông ở Huổi Luông (chủ yếu là văn hóa phi vật thể) đã có nhiều biến đổi. Nhiều phong tục hay như thờ cúng tổ tiên (Xử ca), “kéo vợ” đã bị vùi sâu vào quên lãng. Việc bỏ nghi thức thờ cúng quá nhiều các loại ma trong một năm sẽ giảm bớt tổn kém về kinh tế nhưng xóa bỏ hẳn cả việc thờ cúng tổ tiên - một nghi thức truyền thống thể hiện lòng biết ơn tổ tiên, tưởng nhớ nguồn cội gây hẫng hụt trong đời sống tâm linh của đồng bào. Các sinh hoạt văn hóa mang giá trị nghệ thuật cao như múa khèn, thổi kèn, hát dân ca, cúng cơm mới đã bị mai một. Các phong tục mang tính đặc thù của tộc người như quan hệ dòng họ, truyền thống đoàn kết, đùm bọc nhau giữa những người cùng họ mất đi. Mâu thuẫn giữa những người theo đạo và không theo cũng đưa lại những hậu quả như anh em không muốn nhìn mặt nhau, con cái xa bố mẹ, ông bà xa con cháu, họ hàng thân thích không còn đến thăm nhau, trai gái hai bên không thể lấy nhau, những người trong cùng dòng họ không còn cứu mang giúp đỡ nhau như trước,...

4. Một số vấn đề lưu ý đối với cán bộ làm công tác tôn giáo trên địa bàn có người H'mông theo đạo Tin lành

Hiện tượng biến đổi trong đời sống văn hóa của người H'mông sau khi theo đạo Tin lành đã đặt ra cho cấp ủy, chính quyền địa phương, bộ đội biên phòng và các nhà nghiên cứu văn hóa những điều suy nghĩ. Để thực hiện tốt chủ trương chính sách của Đảng và Nhà nước về công tác tôn giáo, cần có các giải pháp tổng thể về phát triển kinh tế - xã hội, an ninh quốc phòng và củng cố hệ thống chính trị cơ sở. Riêng Huổi Luông là một xã vùng cao giáp biên, vấn đề tôn giáo còn gắn với nhiệm vụ giữ gìn an ninh trật tự và bảo vệ chủ quyền biên giới

quốc gia trên tuyến biên giới Lai Châu cho nên những người làm công tác tôn giáo đặc biệt là cán bộ tuyên truyền cần lưu ý một số vấn đề như:

Một là, giáo dục, truyền truyền, vận động đồng bào phát huy những điều tích cực trong giáo luật, đồng thời bảo lưu, gìn giữ phong tục, tập quán tốt đẹp của dân tộc H'mông, sống “tốt đời, đẹp đạo”.

Trước hết, cần quan tâm tìm hiểu về bản sắc văn hóa, tâm lý của người H'mông, đặc biệt là các phong tục mang tính đặc thù tộc người như quan hệ dòng họ, tang ma, cưới xin, đời sống tâm linh, các điều kiêng kỵ... làm nền tảng cho quá trình vận động, tuyên truyền; cần vận động, giải thích cho đồng bào hiểu theo đạo là để sống tốt hơn, phát huy những mặt tích cực trong giáo luật, kiên quyết bài trừ những nội dung làm băng hoại các giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của người H'mông, đảm bảo “kính Chúa, yêu nước”, sống “tốt đời, đẹp đạo”.

Phân tích để đồng bào nhận thức được về những ảnh hưởng của đạo Tin lành đối với bản sắc văn hóa của người H'mông. Làm rõ những mặt tích cực của đạo Tin lành như không trộm cắp, không uống rượu, không hủ hóa, khi ốm đau, bệnh tật thì không cúng ma mà dùng thuốc để đồng bào tiếp tục phát huy. Đặc biệt tuyên truyền đến từng người dân về sự cần thiết phải khôi phục, gìn giữ những thuần phong mỹ tục của người H'mông. Đó là các phong tục “kéo vợ” múa khèn, thổi kèn, hát dân ca. Để thể hiện lòng biết ơn tổ tiên, tính cố kết cộng đồng, cần lưu giữ tục thờ cúng Xử ca, nghi thức cưới xin, tang ma, phát huy truyền thống đoàn kết cứu mang giữa những người trong họ và truyền thống kính trọng người già, trưởng họ... Tuy nhiên, cần cải biến để

tránh lãng phí, giảm bớt tốn kém thời gian và tiền bạc của đồng bào.

Lồng ghép giữa việc tuyên truyền về ý thức giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc với nội dung chính sách tôn giáo của Đảng và Nhà nước để đồng bào hiểu chính sách tự do tín ngưỡng, tự do tôn giáo nhưng trong khuôn khổ pháp luật; giúp đồng bào phân biệt giữa chính đạo với tà đạo để họ không mắc mưu kẻ xấu để tiếp tay cho chúng thực hiện các mưu đồ chính trị đen tối.

Hai là, dựa vào đặc điểm tư duy, tâm lý của người H'mông để có phương pháp tuyên truyền vận động cho phù hợp.

Đặc điểm tư duy của người H'mông là lối tư duy duy cảm, trực giác, cụ thể, thiết thực. Do đó, nội dung tuyên truyền phải đảm bảo dễ nhớ, dễ hiểu, nên dùng các ví dụ cụ thể để phân tích rõ cái được, cái mất để đồng bào nhận thức rõ và tin theo. Đặc biệt chú trọng đến phương pháp trực quan như: dùng các băng hình, tranh ảnh... để tiến hành tuyên truyền, vận động.

Người H'mông vừa tự hào về quá khứ, lại vừa tự ti với hiện tại, vừa bực tức dễ tin, lại vừa cẩn trọng và đa nghi. Vì vậy, cán bộ làm công tác tôn giáo trước hết phải biết và sử dụng thành thạo tiếng H'mông giao tiếp, đảm bảo "nghe được đồng bào nói, nói được đồng bào hiểu, làm được đồng bào tin". Phải chiếm được lòng tin của đồng bào bằng những việc làm cụ thể, tận tâm tận lực và chân thành trong công việc và lối sống thì mới có thể đưa công tác vận động quần chúng đạt hiệu quả. Quá trình tiến hành tuyên truyền, vận động phải mềm dẻo, khéo léo, kiên nhẫn, lấy thuyết phục, cảm hóa làm chính, tránh căng thẳng, gò ép dẫn đến đối đầu.

Người H'mông là dân tộc rất giỏi lý lẽ, trước mỗi sự việc họ muốn biết rõ lý do, phân biệt phải trái đến cùng, đã tin rồi thì tin đến cùng. Do vậy, cần bám sát địa bàn, đối tượng tuyên truyền, đi sâu để nắm tâm tư, nguyện vọng của người H'mông thông qua già làng, trưởng họ hay gặp gỡ hỏi ý kiến từng người dân. Từ đó, đánh giá, kết luận đúng thực tế tình hình, cần nhắc từng nội dung, hình thức, phương pháp để tiến hành công tác tuyên truyền, vận động có hiệu quả.

Cán bộ tuyên truyền cần vạch trần âm mưu của các thế lực thù địch lợi dụng tâm lý, khát vọng của người H'mông để kích động di cư tự do, tranh chấp đất đai, gây mất ổn định an ninh trật tự, phá hoại tình đoàn kết giữa các dân tộc. Giáo dục cảm hóa các đối tượng vi phạm, đưa một số đối tượng cầm đầu ra kiểm điểm trước dân để đồng bào nhận rõ bộ mặt thật của những kẻ lợi dụng niềm tin tôn giáo của người H'mông thực hiện những mưu đồ chính trị đen tối.

Cần đặc biệt tranh thủ những người có uy tín nhất là trưởng nhóm Tin lành để tuyên truyền vận động. Trưởng nhóm là người được tín đồ bầu chọn, có uy tín thay trưởng họ trước đây nên khi tuyên truyền vận động cần đặc biệt tranh thủ giác ngộ đối tượng này, phải lồng ghép được nội dung tuyên truyền vào nội dung giảng đạo để chính trưởng nhóm tuyên tải đến cho bà con.

Các bản H'mông thường chọn những sườn núi cao, biệt lập, giao thông đi lại khó khăn để cư trú. Do vậy, cần chú trọng phát huy tính tự quản của bản làng, dòng họ, dựa vào đội ngũ trưởng bản, trưởng họ và những quần chúng tích cực để hướng dẫn các bản xây dựng quy ước bảo vệ an ninh trật tự bản làng,

an ninh biên giới cũng như trật tự an toàn xã hội. Bồi dưỡng, xây dựng những điển hình tiên tiến để giới thiệu họ trở thành những hạt nhân, tấm gương điển hình trong lao động sản xuất để đồng bào học hỏi.

Ba là, cần đa dạng hóa các hình thức tuyên truyền vận động, tìm ra hình thức hiệu quả nhất để áp dụng rộng rãi trên địa bàn các dân tộc theo đạo Tin lành nói chung.

Cán bộ làm công tác tôn giáo cần làm tốt hơn nữa công tác bám nắm địa bàn, trước hết tạo sự gần gũi gây được cảm tình, sau phải chiếm được lòng tin của họ. Khi đồng bào thực sự coi cán bộ như người thân của mình thì công tác tuyên truyền mới có hiệu quả. Cán bộ có thể cùng đồng bào tham gia lao động sản xuất hoặc vui chơi vừa làm vừa thủ thỉ tâm tình, khéo léo lồng ghép nội dung tuyên truyền thông qua những sự việc “mắt thấy tai nghe” để thuyết phục đồng bào nhận rõ những tác động tích cực và tiêu cực của việc theo đạo Tin lành, không sa vào niềm tin mù quáng, tự bảo nhau điều chỉnh hành vi, phong tục nhằm gìn giữ những giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của người H'mông.

Có thể lồng ghép nội dung tuyên truyền, vận động vào các buổi sinh hoạt thường xuyên của các đoàn thể quần chúng, các buổi sinh hoạt văn hoá cộng đồng như: tổ chức chiếu phim, nói chuyện thời sự, các dịp lễ hội, lễ tết... nhằm phổ biến được nội dung tuyên truyền, vận động một cách sâu rộng tới từng người dân làm sao cho đồng bào thấy được ý nghĩa thiết thực của cá nhân, gia đình và cộng đồng trong việc gìn giữ bản sắc văn hóa tộc người.

Phối kết hợp chặt chẽ với các ban ngành, đoàn thể đóng quân trên địa bàn

để tiến hành công tác tuyên truyền vận động một cách sâu rộng dưới mọi hình thức thường xuyên hoặc đột xuất, thuyết trình thuyết phục trước đám đông hay giáo dục cảm hóa từng người, từng gia đình để đạt được mục đích đề ra. Trên cơ sở kiểm nghiệm hiệu quả đạt được, cần phổ biến nhân rộng những hình thức tuyên truyền, vận động thích hợp nhất để áp dụng trên địa bàn dân tộc H'mông và các dân tộc theo đạo Tin lành nói chung.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Tác giả phỏng vấn Ông Lý A Hành, bản Làng Vây 1, Phó Chủ tịch UBND xã Huổi Luông năm 2011.
2. Trần Trung Hiếu. Tôn giáo và công tác tôn giáo vùng đồng bào dân tộc thiểu số các tỉnh Tây Bắc. Tạp chí *Dân tộc học*, 2007, số 4, tr. 52-60.
3. Hoàng Xuân Lương. Văn hóa người H'mông ở Nghệ An. H.: Văn hóa dân tộc, 2000.
4. Ủy ban Khoa học xã hội. Các dân tộc ít người ở phía Bắc Việt Nam. H.: Giáo dục, 1978.
5. Ban tôn giáo (Sở nội vụ tỉnh Tây Ninh). Tài liệu bồi dưỡng cán bộ làm công tác tôn giáo cơ sở. Tây Ninh: Tây Ninh, 2009.
6. Đồn Biên phòng Huổi Luông. Báo cáo tổng kết công tác biên phòng năm 2010.
7. Đồn Biên phòng Huổi Luông, Báo cáo giao ban nghiệp vụ năm 2010 và Quý I năm 2011.
8. Bộ chỉ huy biên phòng tỉnh Lai Châu. Thống kê tình hình địa bàn và công tác vận động quần chúng, bộ đội biên phòng Lai Châu, 2011.